

Mostadmark Jernverk – en levende aktivitets- og læringsarena for elevene

Skolen har gjennom flere år hatt et samarbeid med Mostadmark Jernverks Venner, et lokalt historielag av entusiastiske personer som har ryddet fram gammel historie på restene av Mostadmark jernverk, og gjenskapt noen bygninger og modeller av verket slik det framstod på 1800-tallet. I dette prosjektet har skolen tatt i bruk jernverket, både uteområdene og bygningene som står der som læringsarena.

Fag: samfunnsfag og naturfag

Trinn: 8. trinn

Læringsarena: Mostadmark Jernverk

Ekstern kompetanse: Mostadmark Jernverks Venner

Undervisning for bærekraftig utvikling i lokalsamfunn og nærmiljø

I samarbeid med Mostadmark Jernverks Venner har skolen utarbeidet et opplegg for et dagsbesøk for elever på 8. trinn på jernverket der elevene gjennom ulike stasjoner og aktiviteter blir kjent med jernverkets historie. På området er også ei gammel smie som er i funksjon, og elevene har fått møte smeden i arbeid i smia og selv fått prøve å smi ulike produkter av jern.

Elevene har tatt i bruk jernverket som læringsarena. De har vært i smia, hvor de har fått prøve ut jernets egenskaper gjennom å smi/ varme jernet i essa og smi hjerter og ringer. Dette ble gjort under smedens kyndige veiledning. Elevene har fått praktiske oppdrag, blant annet å rette opp en veltet tilhenger ved hjelp av vektstangprinsippet og en planke. De har trillet trillebår med lass etter smale planker, samt prøve ut prinsippet ved å balansere ulik vekt på en vippeplanke. Dette ble gitt som en opptaksprøve som «køl-dreng» på jernverket. På denne måten har elevene fått en følelse av hvordan det var å være «køl-dreng» i gamle dager.

Elevene har også vært med på å rydde kulturminneområdet. De rensket en gammel steinmur der et 50 m langt kølhus hadde stått. Her fant elevene en gammel spade, gamle store spiker og gamle støvler. I tillegg oppdaget de at grunnen var full av gamle trekullrester.

Elevene har også fått høre historie fra hverdagen på jernverket. De har opplevde atmosfæren i «Labbistuggu», som var hvilestua til arbeiderne. Der fikk de steke vafler på gammeldagse vaffeljern. Det finnes en modell av området som elevene har fordypet seg i. De har også studert en modell av en tremile, og beregnet hvor mye ved som gikk med til produksjonen. Klasserommet og biblioteket har vært brukt både til for- og etterarbeid.

Refleksjon over undervisningsopplegget «Mostadmark Jernverk»

Skolen har veldig positive erfaringer med undervisningsopplegget som er utviklet i samarbeid med Mostadmark Jernverks Venner. Elevene var engasjerte, spørrelystne og deltok med engasjement og humor. De ga uttrykk for at «dette var artig, at det var en annen-

HOMMELVIK UNGDOMSSKOLE

Læringsarena	Mål
Mostadmark Jernverk	<p>Elevene skal forstå hvordan menneskene utviklet Mostadmark jernverk og tok i bruk ulike innretninger og prosesser for å utvinne jern fra malmen i gruvene rundt omkring i Malvikmarka og regionen. F.eks. gjennom tremila, røstegropa, masovnen, hammersmia og jernsmia.</p> <p>Elevene skal forstå jernets egenskaper og hvordan jernet kan bearbeides ved oppvarming, hamring og smiing</p> <p>Elevene skal forstå de ulike prosessene som inngår i utvinning av jern og produksjon av jernprodukter.</p> <p>Elevene skal erfare og prøve ut vektstangprinsippet gjennom å bruke vippe for å gjøre tunge løft, kjøre trillebår langs smale planker, prøve ut vippen og skråplanet.</p>

ledes skoledag og at de har lært mye nytt». Det er viktig at elevene får et forhold til lokalhistorien, at de kjenner til fortidsminnene og forstår verdien av å ta vare på dem. I et bærekraftig perspektiv er dette også viktig. Samarbeidet med Mostadmark Jernverks Venner er av stor verdi, og disse karene tilfører interessant lokal kunnskap og erfaring, som et viktig supplement til skolen.

Dette opplegget videreføres ved at det er lagt inn som en del av den lokale læreplanen. Alle lærerne på 8. trinn deltar og tar ansvar for at opplegget blir gjennomført. En henvendelse til den andre ungdomsskolen i kommunen er blitt gjort, for å inspirere dem til å gjennomføre opplegget. Dette har vi tro på, så dette opplegget skal vi videreutvikle slik at det i enda større grad blir aktivt for elevene.

Naturfag 2/14

